

Svatí na Karlově mostě

Jiří Glet

Svatí na Karlově mostě

Copyright

Autor: Jiří Glet

Foto: Jaroslava Machálková a Martin Novotný

Vydal: Martin Koláček - E-knihy jedou

2015

ISBN:

978-80-7512-312-1 (ePub)

978-80-7512-313-8 (mobipocket)

978-80-7512-314-5 (pdf)

Úvod

Praha patří mezi nejkrásnější města na světě a Karlův most přes řeku Vltavu je památkou celosvětového významu. Most začal stavět v roce 1357 římsko-německý císař a český král Karel IV. Byl dokončen až za vlády císařova syna, českého krále Václava IV. v roce 1402.

Na Karlově mostě již ve 14. století stával kříž. V době baroka a následujících staletích byl most osazen sochami světců a světic. Tak skvostný architektonický celek, spojení gotického mostu s mostními věžemi a barokními sochami, nenajdete nikde jinde na světě.

Představte si, že navštívíte některou světoznámou galerii, ve které však chybí popisy uměleckých děl a nemůžete si zakoupit ani katalog. Váš celkový dojem pak vyznívá, že jste si sice prohlédli nádherné sochy a obrazy, ale nic bližšího jste se o nich nedozvěděli. Podobné je to i se sochami na Karlově mostě. Procházíme tu jedinečnou galerií barokních soch pod širým nebem a vlastně o nich mnoho nevíme.

A právě proto byla napsána tato kniha. Dozvíte se, kteří sochaři vytvořili zdejší sochy, popřípadě jejich kopie. Bude vám objasněn smysl symbolů a význam nápisů na sochách a sousoších. Seznámíte se s jednotlivými světci, patrony České země, biblickými postavami, Pannou Marií a Ježíšem Kristem.

V knize najdete biblické příběhy a spoustu legend a pověstí. Jsou zde rovněž popsána některá místa, památky a umělecká díla, vztahující se ke světcům a sveticím. Text je doplněn fotografiemi Martina Novotného. Vaši prohlídku sochařské galerie doporučuji začít u Staroměstské mostecké věže. Budete si prohlížet sochy a sousoší na levé straně Karlova mostu. Dojdete k Malostranským mosteckým věžím, zde se otočíte, prohlédnete si sochařská díla na druhé straně mostu a dostanete se zase zpět k Staroměstské mostecké věži. Tímto způsobem jsou totiž v knize řazeny fotografie a texty k sochám světců a svetic.

Svatí byli vždy prostředníky mezi člověkem a Bohem. Po přečtení této knížky již nebudete na sochy na Karlově mostě pohlížet jako na neznámé a přísné svaté. Budete naopak tyto světce a světice považovat za důvěrně známé, za své patrony, ochránce a pomocníky, na které se v modlitbách můžete obracet se svými prosbami a žádostmi.

Ještě zbývá dodat, že takzvaná královská cesta, ze Starého Města přes Karlův most na Malou Stranu a Pražský hrad, je nejznámější a nejnavštěvovanější turistickou trasou nejenom v Praze, ale v celé naší zemi. Historické jádro Prahy, včetně Karlova mostu, bylo zapsáno do seznamu Kulturních památek UNESCO.

Jiří Glet...

Sv. Ivo

Sousoší sv. Iva zhotovil v roce 1711 sochař Matyáš Bernard Braun. Na mostě stojí kopie tohoto sousoší, kterou vytvořil v roce 1908 sochař František Horgesel. Sochu sv. Iva doplňují sochy starce, vdovy s dítětem a rovněž socha spravedlnosti, která má zavázané oči.

Sv. Ivo je patronem Bretaně, právnické fakulty University Karlovy v Praze a mnoha dalších právnických fakult po celém světě. Dále je taky patronem právníků, farářů, chudých lidí, sirotků a opuštěných dětí. Je pomocníkem při soudních, notářských a dalších právnických jednání.

Sv. Ivo má svátek 19. května.

„Bud' živ tak, aby ses stal svatým“

Sv. Ivo Hélory se narodil roku 1253 v Kermatinu poblíž Tréguieru v Bretani ve šlechtické rodině. V mládí studoval právo, filozofii a teologii v Paříži a Orléansu a pak již vlastně celý svůj život působil v Bretani. Nejdříve jako správce, oficiál, soudce a advokát u církevního soudu, přičemž důsledně dbal práv chudých, vdov a sirotků. Později se stal knězem, který značnou

část svého každoročního výtěžku ze statku věnoval chudým a na provoz špitálu, který sám založil.

To, že myslel více na své bližní, než na sebe, nejlépe dokumentují dva příběhy z jeho života. Jednou, v době velké neúrody, nařídil rozdělit poslední bochník chleba, ale kaplan to odmítl. Svatý Ivo tedy sám rozkrojil bochník chleba a polovinu dal kaplanovi a druhou polovinu žebrákům. Jindy ho zase bohatý statkář nabádal, aby obilí nedával chudým a do špitálu, ale aby obilí uschoval a prodal, až bude jeho cena vyšší. Sv. Ivo jako obvykle toto obilí rozdál chudým a když se mu po čase statkář pochlubil, kolik na obilí vydělal, když si počkal na vyšší cenu, sv. Ivo mu odpověděl: „Já jsem získal stokrát víc proto, že jsem nečekal.“

Svatý Ivo zemřel v padesáti letech v roce 1303.

Po celou svou pozemskou pouť se sv. Ivo držel zásady, kterou mu vštípila jeho matka. „Buď živ tak, aby ses stal svatým“. V roce 1347 pak byl skutečně prohlášen za svatého.

Sv. Alžběta, sv. Barbora, sv. Markéta

Sousoší sv. Alžběty, sv. Barbory a sv. Markéty vytvořil v roce 1707 sochař Jan Brokoff společně se svým synem, sochařem Ferdinandem Maxmiliánem Bokoffem. Sv. Barbora stojí uprostřed sousoší, po stranách stojí sv. Alžběta a sv. Markéta. Pod sochou sv. Barbory je prosebný latinský nápis, aby se světice za nás modlily nyní i v hodině smrti. Další latinský nápis oznamuje, že toto dílo vytvořil Jan Brokoff.

Sv. Alžběta

Sv. Alžběta a sv. Zachariáš mají svátek 5. listopadu.

O sv. Alžbětě, matce sv. Jana Křtitele, se dočtete v Evangeliu sv. Lukáše. Sv. Alžběta a sv. Zachariáš, kteří žili v 1. století, byli starší, zbožní a bezdětní manželé. Sv. Zachariáš byl knězem v Šalamounově chrámu. Když jednoho dne vykonával svou kněžskou službu, zjevil se mu archanděl Gabriel. Ten mu oznámil, že jeho žena sv. Alžběta porodí syna, který se bude jmenovat Jan a připraví cestu Mesiášovi.

Sv. Zachariáš však o slovech archanděla Gabriela pochyboval. Podotknul, že už je stařec a jeho žena je taky pokročilého věku. Protože nevěřil, přišel o řeč a s lidmi se domlouval pouze posunky. Panna Maria, která již v lůnu nosila Ježíše, navštívila svou příbuznou sv. Alžbětu, jenž byla již v šestém měsíci těhotenství. Panna Maria pak zůstala u sv. Alžběty až do doby, než světice porodila syna. Příbuzní se domlouvali na jméno narozeného chlapce a sv. Zachariáš na tabulku napsal: „Jmenuje se Jan.“ A najednou se starci jazyk rozvázal a počal blahořečit Bohu. O svém synu Janovi pak řekl:

„A ty dítě, budeš nazváno
prorokem Nejvyššího,

neboť půjdeš před
Pánovou tváří
připravit jeho cesty.“
Lukáš 1:76

O Dalším životním osudu sv. Alžběty nemáme už žádné další
prameny.

Sv. Barbora

Sv. Barbora je patronkou horníků, zedníků, dělostřelců, rolníků, hasičů tesařů, věží a pevností. Je Ochránkyní proti náhlému úmrtí na dole a při bouřce. Je pomocnicí v nouzi a taky umírajících, přímluvkyně za dobrou hodinku smrti. Je rovněž záštitou proti ohni.

Sv. Barbora má svátek 4. prosince.

Sv. Barbora je velmi oblíbenou světicí a hezkým jménem Barbora se může pochlubit mnoho našich dívek a žen.

Popravena rukou vlastního otce

Dle legendy se sv. Barbora narodila ve 3. století v Nikomédii, dnešním Izmidu v Turecku. Zde vládl její pohanský otec Dioskuros, který ji zavřel do věže, aby ji uchránil před křesťanstvím. Právě s touto věží bývá sv. Barbora často zobrazována. Jeden ze sloužících, tajný křesťan, však sv. Barboru obrátil na víru a tak se stala křesťankou. Ke dvěma oknům ve věži nechala udělat ještě okno třetí, na počest Nejsvětější Trojice.

Když otec zjistil, že sv. Barbora vyznává křesťanskou víru, poručil, aby ji popravili. Sv. Barboře se však podařilo z věže utéci a schovat se ve skalách, a proto se považuje za patronku horníků. Její úkryt však prozradil jistý pastýř a sv. Barbora byla krutě mučena. Když mučení sv. Barbory viděla sv. Juliána, přihlásila se rovněž ke křesťanství a sv. Barboře se rány zázrakem zahojily.

Sv. Barboře setnul hlavu její otec, pak z nebe sjel blesk a otce zabil. Spolu se sv. Barborou byla popravena taky sv. Juliána. Někdy okolo roku 1000 se ostatky sv. Barbory dostaly do dómu sv. Marka v Benátkách a později na ostrov Torcello před Benátkami.

Sv. Barbora patří mezi 14 svatých pomocníků v nouzi a společně se sv. Markétou a sv. Kateřinou se řadí do skupiny tří svatých panen. Sv. Barbora byla velmi uctívána zejména v hornických oblastech, a taky v naší zemi jí bylo zasvěceno mnoho kostelů. Nejznámější z nich je gotický skvost, chrám sv. Barbory v Kutné Hoře, který byl spolu s historickým jádrem Kutné Hory a katedrálou Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci zapsan do světového kulturního dědictví UNESCO.

Sv. Barbora a umění

Sv. Barboru malovali často i významní malíři. Mezi krásná umělecká díla patří například obraz Sv. Barbora, který namaloval malíř Jan Van Eyck v roce 1437. Najdete jej v královském muzeu krásných umění v Antverpách v Belgii. Další skvostný obraz, Madona a dítě se sv. Kateřinou, sv. Dorotou a sv. Barborou, z první poloviny 16. století je od malíře Lucase Granacha

staršího. Tento obraz můžete obdivovat v Muzeu krásných umění v Budapešti v Maďarsku. Na svátek sv. Barbory lidé nejenom u nás, ale taky v Německu a Rakousku řezou třešňové větvičky a dávají je do nádob s vodou. Jsou to takzvané barborcky. Tyto větvičky mají pro štěstí a Boží požehnání o Vánocích rozkvést a jsou pěknou ozdobou Vánočních domácností.

Sv. Markéta

Sv. Markéta je patronkou rolníků, pastýřů, panen, rodiček a manželek. Je pomocnicí v nouzi a při porodech.

Sv. Markéta má svátek 13. července.

Sv. Markéta se narodila ve 3. století v Antiochii v dnešní Sýrii. Byla dcerou pohana Aesidia a protože se stala křesťankou, otec se k ní přestal hlásit. Sv. Markéta tedy odešla do hor a pásala dobytek. Byla mimořádně krásná, a proto se o ni ucházel sám římský místodržící, vladař Olibrius. Sv. Markéta se však veřejně hlásila ke Kristu, složila slib panenství a vladaře odmítla. Vladař ji nechal uvrhnout do žaláře a tam ji pohltil ďábel, který na sebe vzal podobu draka. Sv. Markéta se však pomocí víry a kříže z útrobu netvora dostala. Byla však krutě mučena a nakonec jí byla setnuta hlava.

Právě únik sv. Markéty z útrobu draka ji předurčil k tomu, že se k ní obracely o pomoc rodičky při porodních bolestech. Stala se tak jednou z nejoblíbenějších světic. Však taky patří mezi 14

svatých pomocníků v nouzi a spolu se sv. Barborou a sv. Kateřinou se řadí do skupiny tří svatých panen.

V Monte Fiascone, ve střední Itálii nad Bolsenským jezerem, stojí chrám sv. Markéty, v němž se nacházejí ostatky této mučednice.

Z uměleckých děl, zobrazujících sv. Markétu si připomeneme alespoň dva obrazy.

Obraz Sv. Markéta namaloval malíř Francisco de Zubarán, v první polovině 17. století, a najdete jej v Londýnské národní galerii v Anglii. Druhý obraz, Sv. Markéta s drakem je od malíře Tiziana, z druhé poloviny 16. století, a nachází se v Pradu v Madridě ve Španělsku.

Na svátek sv. Markéty zpravidla začínaly u nás žně a přísloví „Sv. Markéta hodila srp do žita“, je jedním z nejznámějších přísloví v České zemi.

Pieta

Sousoší Pieta zhotovil v roce 1859 sochař Emanuel Max. Sousoší představuje Pannu Marii se sv. Maří Magdalenou, která oplakávají mrtvého Ježíše Krista. Nad nimi stojí zamyšlený sv. Jan Evangelista a je zde umístěn taky kříž. Na podstavci se nachází latinský nápis vyjadřující bolest Panny Marie nad mrtvým Ježíšem Kristem. Další latinský nápis nám oznamuje, že dílo navrhl a provedl Emanuel Max v roce 1859.

O Ježíši Kristu je text uveden v sousoší č. 16. a o Panně Marii najdete text u sousoší č. 29.

Sv. Maří Magdalena

Sv. Maří Magdalena je patronkou studentů, zahradníků, vinařů, holičů, kajícnic a výrobců a prodejců parfémů. Je pomocnicí proti očním chorobám a proti bodavému a jedovatému hmyzu.

Sv. Maří Magdalena má svátek 22. července.

Sv. Maří Magdalena, která žila v 1. století, se narodila ve vesnici Magdale, ležící na území dnešního Izraele. V mládí vedla hříšný život, později poznala Ježíše Krista a učinila pokání. Ježíš Kristus z Máří Magdaleny vyhnal sedm zlých duchů a ona se pak přidala k jeho věrným.

Dle tradice se sv. Máří Magdalena ztotožňuje s hříšnicí, která se dozvěděla, že Ježíš Kristus navštívil dům farizeje Šimona. Máří Magdalena litovala svých hříchů, umyla Ježíši nohy svými slzami a osušila je dlouhými vlasy. Pak mu pomazala nohy vzácným olejem z alabastrové nádoby.

Odpuštění od Ježíše Krista

Ježíš Kristus jí pak odpustil hříchy, jak se dočtete v evangeliu sv. Lukáše. Pravděpodobně proto, že pomazala Ježíši Kristu nohy vonným olejem, se Máří Magdalena stala patronkou výrobců a prodejců parfémů.

Máří Magdalena byla přítomna u několika významných událostí Kristova života. Provázela ho na Křížové cestě a byla přítomna jeho ukřižování. Pomáhala při jeho pohřbu a společně s dalšími zbožnými ženami zjistila, že Ježíšův hrob je prázdný. Jako první spatřila vzkříšeného Ježíše Krista, o kterém se nejdříve domnívala, že je to zahradník. Radostnou zvěst o vzkříšení Ježíše Krista pak sdělila ostatním apoštolům. Dle legendy spolu s dalšími věřícími lodí doplula do Francie, kde šířila křesťanskou víru.

Ve francouzské bazilice ve Vézelay je uložena část ostatků této svěťice a bazilika se stala významným poutním místem.

Máří Magdalena a umění

Velmi působivý je obraz malíře Tiziana, Kristus se zjevuje Magdaleně, z první poloviny 16. století, který se nachází v Londýnské národní galerii v Anglii.

Sv. Jan Evangelista

Sv. Jan Evangelista je patronem teologů, spisovatelů, knihařů a sedláků. Je pomocníkem proti nejrůznějším otravám a popáleninám.

Sv. Jan Evangelista má svátek 27. prosince.

V galerii světců na Karlově mostě najdete taky dva světce, kteří byli mezi původními dvanácti apoštoly Ježíše Krista. Prvním z nich je sv. Jan Evangelista, který bývá nazýván „miláček Páně“. Sv. Jana Evangelistu a jeho bratra sv. Jakuba Staršího, když spravovali své rybářské sítě, Ježíš Kristus vyzval, aby se stali jeho učedníky. Sv. Jan Evangelista byl přítomen při mnoha důležitých životních situacích Ježíše Krista. Byl přítomen při proměnění Páně, při zjetí Ježíše Krista v Getsemanské zahradě a při jeho ukřižování. Byl to právě sv. Jan Evangelista, který u kříže podpíral a utěšoval Pannu Marii. Při Poslední večeři Páně, si jako milovaný žák, položil hlavu na hrud' Ježíšovu a takto bývá umělci často zobrazován. Sv. Jan Evangelista je autorem čtvrtého evangelia, které napsal podle vlastních poznatků a zkušeností. Jako evangelista má ve znaku orla, krále ptactva.

Sv. Jan Evangelista jako strůjce mnoha zázraků

Dle legendy se sv. Jan Evangelista s Pannou Marií, po ukřižování Ježíše Krista, usadili v Efesu, dnešním Turecku. Připisuje se mu mnoho zázraků. Tak například, když byl donucen napít se z poháru s jedem, udělal nad pohárem znamení kříže a jed pak v podobě malého dráčka pohár opustil. Jindy byl zase hozen do kotle s vařícím olejem, ale nic se mu nestalo. Byl taky vyhoštěn na řecký ostrov Patmos, kde napsal Zjevení sv. Jana nebo-li Apokalypsu. Sv. Jan Evangelista se dožil kmetského věku, zemřel okolo roku 100 a jeho ostatky se nacházejí v Efesu.

Za jedním z překrásných uměleckých děl, na kterém je zobrazen taky sv. Jan Evangelista, se vydáme do starobylého slovenského města Levoče. Zde na náměstí Mistra Pavla stojí nejvyšší gotický dřevěný oltář na světě, měřící 18,62m s rozměry 6x4m. Toto výjimečné řezbářské dílo Mistra Pavla z Levoče, umělce světového významu, pochází z let 1507 – 1511. Oltáři dominují tři sochy v nadživotní velikosti, nalevo socha sv. Jakuba Apoštola, vysoká 2,3m, uprostřed socha Madony s Ježíškem, která je vysoká 2,5m a napravo socha sv. Jana Evangelisty, vysoká 2,3m. Světec drží v ruce pohár s jedem, ze kterého vystupuje dráček. Součástí spodní části oltáře je sousoší Poslední večeře Páně. Historické jádro slovenského, spišského města Levoče, včetně kostela sv. Jakuby Apoštola s hlavním gotickým oltářem, bylo zapsáno do světového kulturního dědictví UNESCO.

Sv. Jan Evangelista napsal čtvrté evangelium, tři Janovy Epištoly a knihu Zjevení sv. Jana. V první Janově epištole jsou slova, která mnozí křesťané, včetně mně, považují za jedny z nejpůsobivějších a nejkrásnějších slov v celé Bibli.